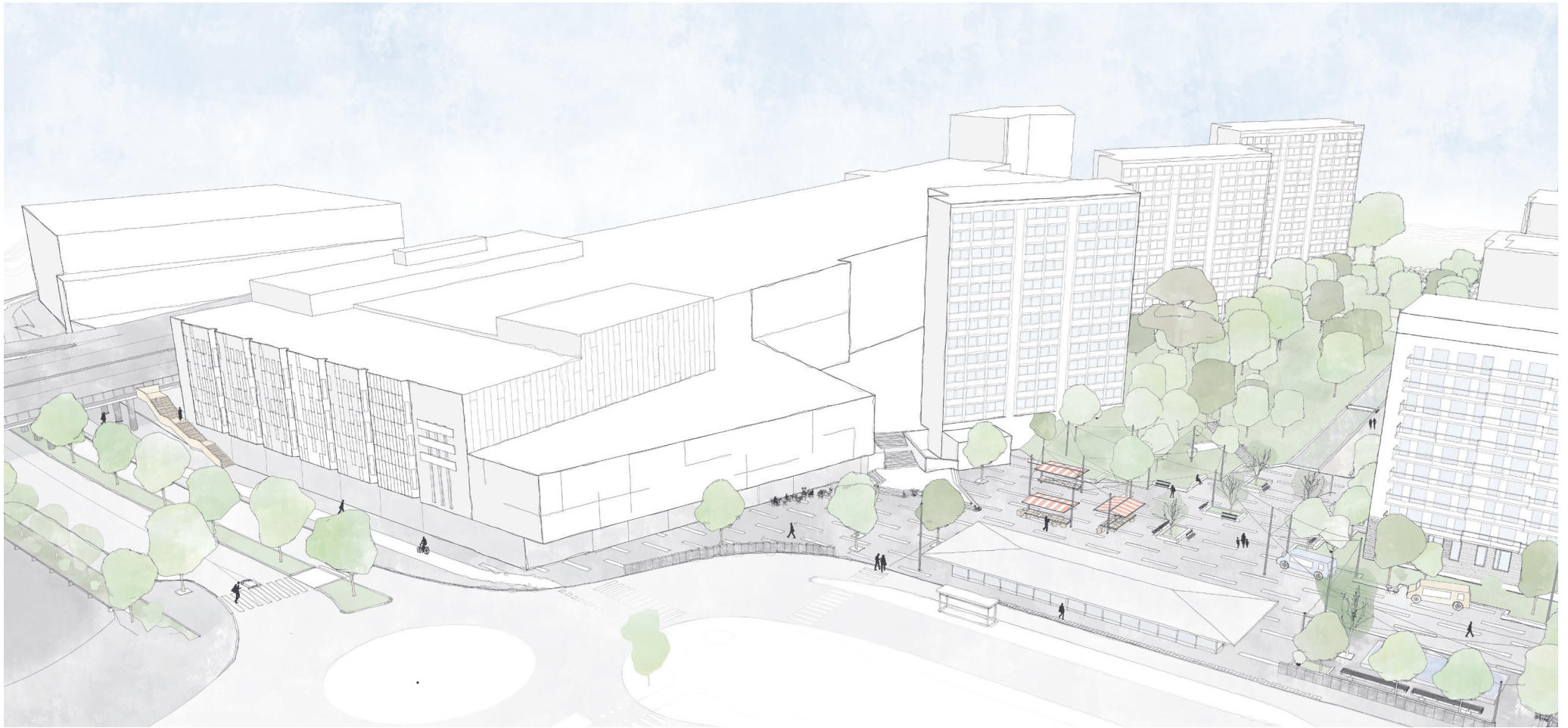

Mörby Centrum - Norra Torget och Mörbyleden
PM Gestaltning
Programhandling 2022-12-02

Innehållsförteckning

Inledning	4
Platsen idag	5
Övergripande gestaltungsförslag	6-7
Norra Torgets gestaltungsförslag	8-9
1. Rörelsetorget	10-11
2. Parktorget	12-13
3. Vardagsrummet	14-15
Mörbyleden gestaltungsförslag	16-19
Belysning	20-23

Medverkande

SWECO SVERIGE AB, SWECO ARCHITECTS

Peter Ekroth, Landskap

Caroline Wiles, Landskap

Jonathan Eriksson, Landskap

Magnus Aronsson, Belysning

Beställare

Danderyds kommun

Inledning

Bakgrund

Mörby Centrum genomgår en större omvandling i syfte att uppnå en stadsmässig karaktär. Omvandlingen omfattar ett flertal utvecklingssegment. Planerna bygger på den detaljplan som vann laga kraft 2012. I denna övergripande handling presenteras en omgestaltning av Norra Torget och Mörbyleden, vilka båda är viktiga delar av denna större utvecklingsprocess.

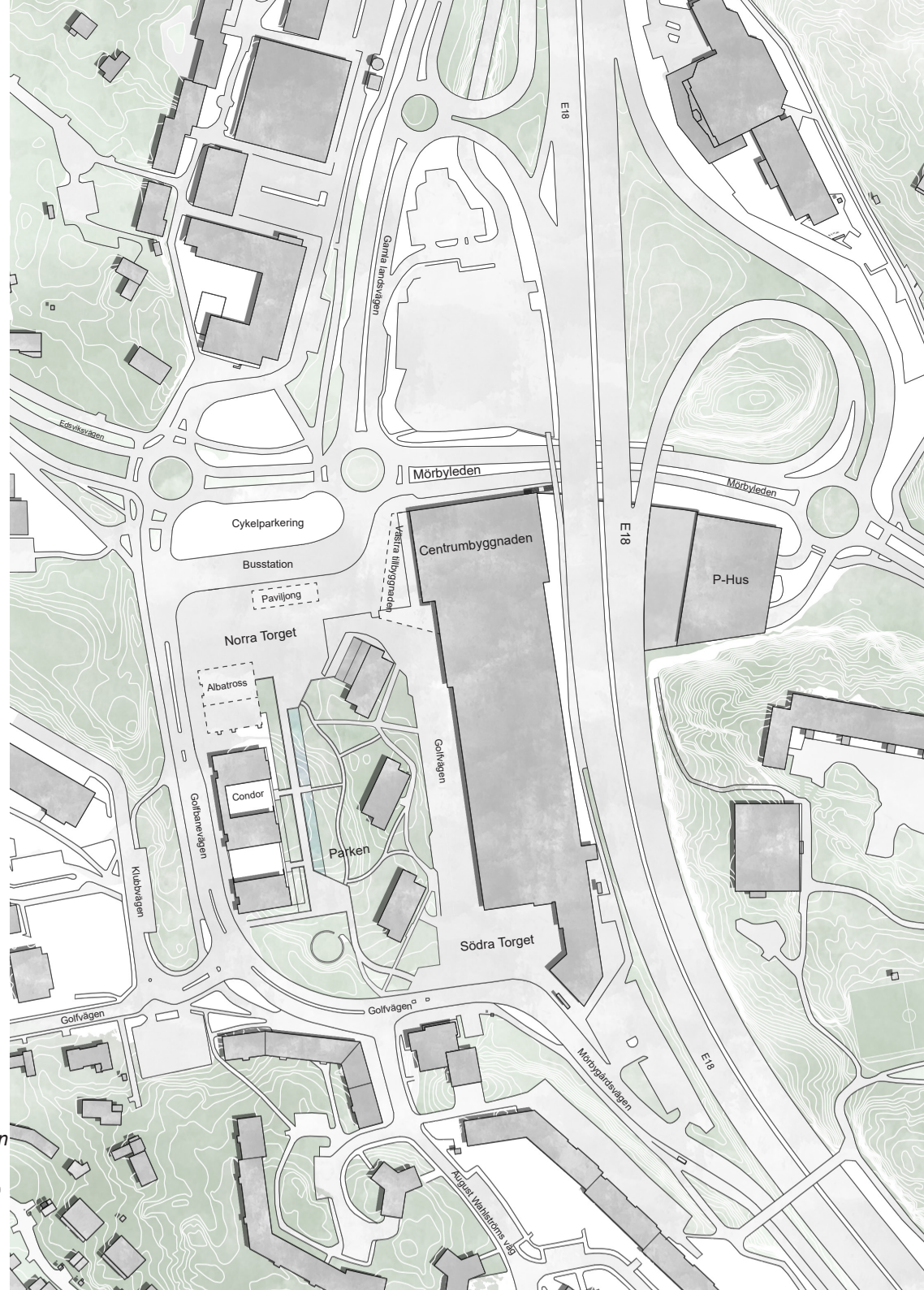
Förutsättningar

Den västra delen av den befintliga Centrumbyggnaden ska byggas ut västerut mot Norra Torget med nya entréer. Vidare ska det befintliga köpcentrumet få en ny fasad.

På Norra torget planeras två nya byggnader, kvarteret Albatross som kommer att inrymma bostäder, och en Paviljong som kommer att ge plats åt handel samt restaurangverksamhet. Paviljongen är en byggrätt som ägs av Skandiafastigheter och slutlig utformning kommer att bestämmas av dem. Bildmaterialet i denna handling är endast idéer kring detta. Även en trappa från Golfvägen ner mot Norra Torget utformas av Skandiafastigheter.

I södra delen av Mörby Centrum håller Södra Torget på att byggas, samt en park som kommer att länka samman det Norra och Södra Torget. Byggnationerna kommer att färdigställas under 2023.

Befintlig situationsplan
Ej i Skala

Platsen idag

Området kring Norra Torget

Norra Torget fungerar idag som en nod med busstation, cykelparkering, entré till köpcentrum och tunnelbana. Torget används till torghandel, uteserveringar och fyller också en viktig funktion inför val med valstugor. Delar av torget fungerar även som bilparkering.

Idag saknar torget en sammanhängande gestaltning med en blandning av olika markmaterial och det saknar rumsliga avgränsningar. Ett antal äldre träd står mot centrumbyggnadens fasad. Platsen är i övrigt dominerad av bilar, då torget gränsar mot och sammanfogas med en parkeringsyta.

Mörbyleden

Mörbyleden upplevs idag som en hårdgjord och otrevlig miljö som bidrar till en känsla av otrygghet. Fasaderna saknar entréer och fönster och sluter sig mot gatan.

Från E18 leder en trappa ned på Mörbyleden med stötvis stora flöden med människor som kommer från en busshållplats för avstigande.

I östra delen av leden finns ett större brorum som går under E18. Under bron samsas biltrafik, cykel- och gångtrafikanter. Brorummet upplevs som en barriär mellan de östra och västra delarna.

Bilparkeringen som gränsar mot torgytan

Norra Torget med busstationen och cykelparkeringen

Norra Torget med den viktiga torghandeln

Foodtrucks är ett vanligt inslag på torget

Mörbyleden, centrumbyggnadens slutna fasad.

Mörbyleden västerut och mötet med parkeringshuset

Övergripande gestaltungsforslag

*Perspektiv över Mörby Centrum och
Mörbyleden*

Norra Torget gestaltungsforslag

Den planerade bebyggelsen på torget såsom Paviljongen, Albatross och Västra tillbyggnaden av Centrumbyggnaden bidrar till att definiera torget på ett nytt sätt rumsligt. Gestaltningen av Norra Torget syftar till att öka sammanhanget mellan områdets olika element och platser, och skapa ett sömlöst möte mellan Parken och Norra Torget. Utformningen varierar rumsliga indelningar med olika egenskaper och funktioner. Intill den västra tillbyggnaden skapas ett Rörelsetorg som länkar ihop Centrumbyggnaden, Norra Torget och Mörbyleden. I mötet mellan Norra Torget och Parken i söder bildas Parktorget. I den nordvästra hörnet av Norra Torget formas ett intimt rum, likt ett offentligt Vardagsrum.

Två axlar, nord-sydligt från Parken in mot Torget och öst-västligt från Vardagsrummet mot Centrumbyggnaden, utgör de primära stråken och rörelserna genom torget, samt utgör viktiga siktlinjer för god orientering.

Den centrala delen av torget ska fungera som en flexibel yta där torghandel tar plats med potentialen att främja mer temporära aktiviteter och event på torget, utifrån behov samt invånarnas önskan.

Paviljongen har en central och viktig placering på torget. Skandiafastigheter äger byggrätten och ansvarar för utformningen. På grund av hur Bussstationen utformats har Paviljongens yta minskats till ca 219 kvadratmeter från detaljplanens ca 264 kvm. Den föreslås ges ett större takutsprång åt alla väderstreck för att kunna öppna sig likartat utåt.

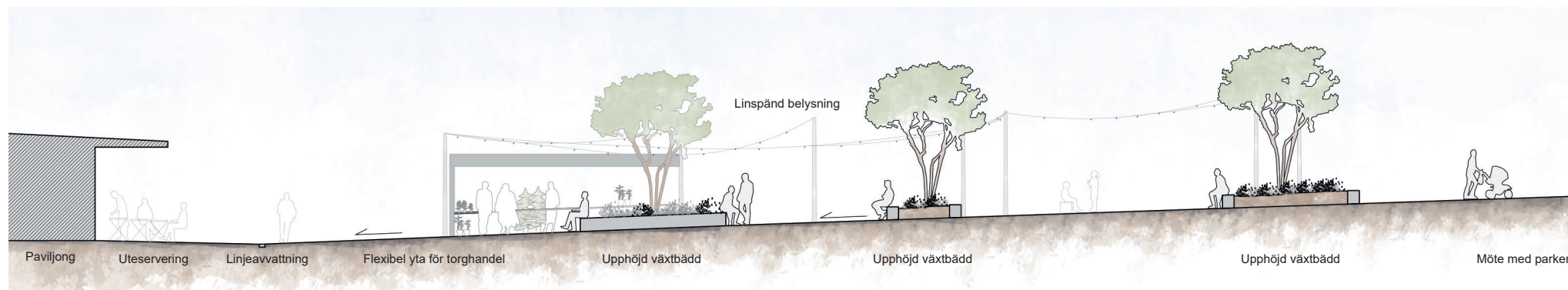
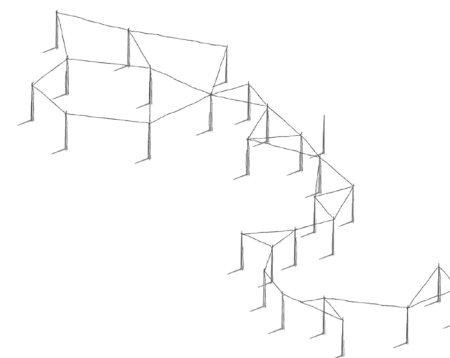
Markbeläggning

En sammanhållen markbeläggning av betongsten med inslag av natursten, diabas, föreslås för att forma ett tydligt golv på torget. Detta skapar en samhörighet med Södra Torget som har likartad markbeläggning och mönster samt Parken som har en likartade beläggning. I den nordvästra hörnan, Vardagsrummet, består markbeläggningen av endast naturstenen, diabas, för att förstärka platsen.

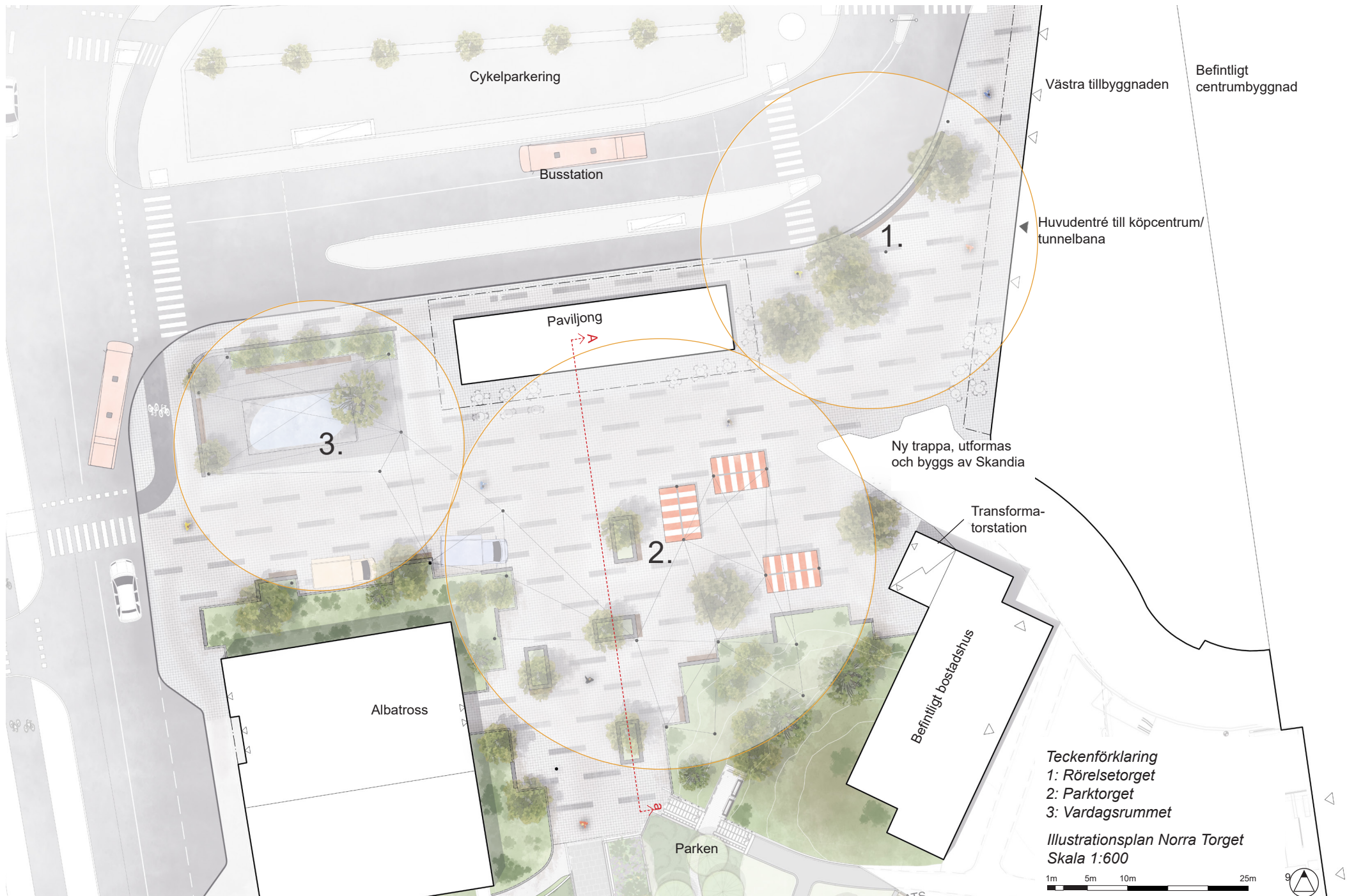
Belysning

En rumsbildande belysning med linspännsarmatur bidrar till att skapa en intimitet i ljusbilden på kvällstid. Belysningen kan varieras efter säsong och högtider. Spotlights på stolpe utgör den allmänna belysningen på torget.

Genom placeringen av belysningstolparna formas en struktur som bidrar till ökad intimitet och tydligare rumsligheter inom torget. Stolparna kan också användas till att forma rum för juldekorationer, konstutställningar, dansuppvisningar och andra tillfälliga evenemang. De är ett permanent element som kan bidra till en flexibilitet i att forma olika temporära aktiviteter som kan ta plats på torget både på dag- och kvällstid.

Sektion A-a, Torg till Park
Skala 1:200

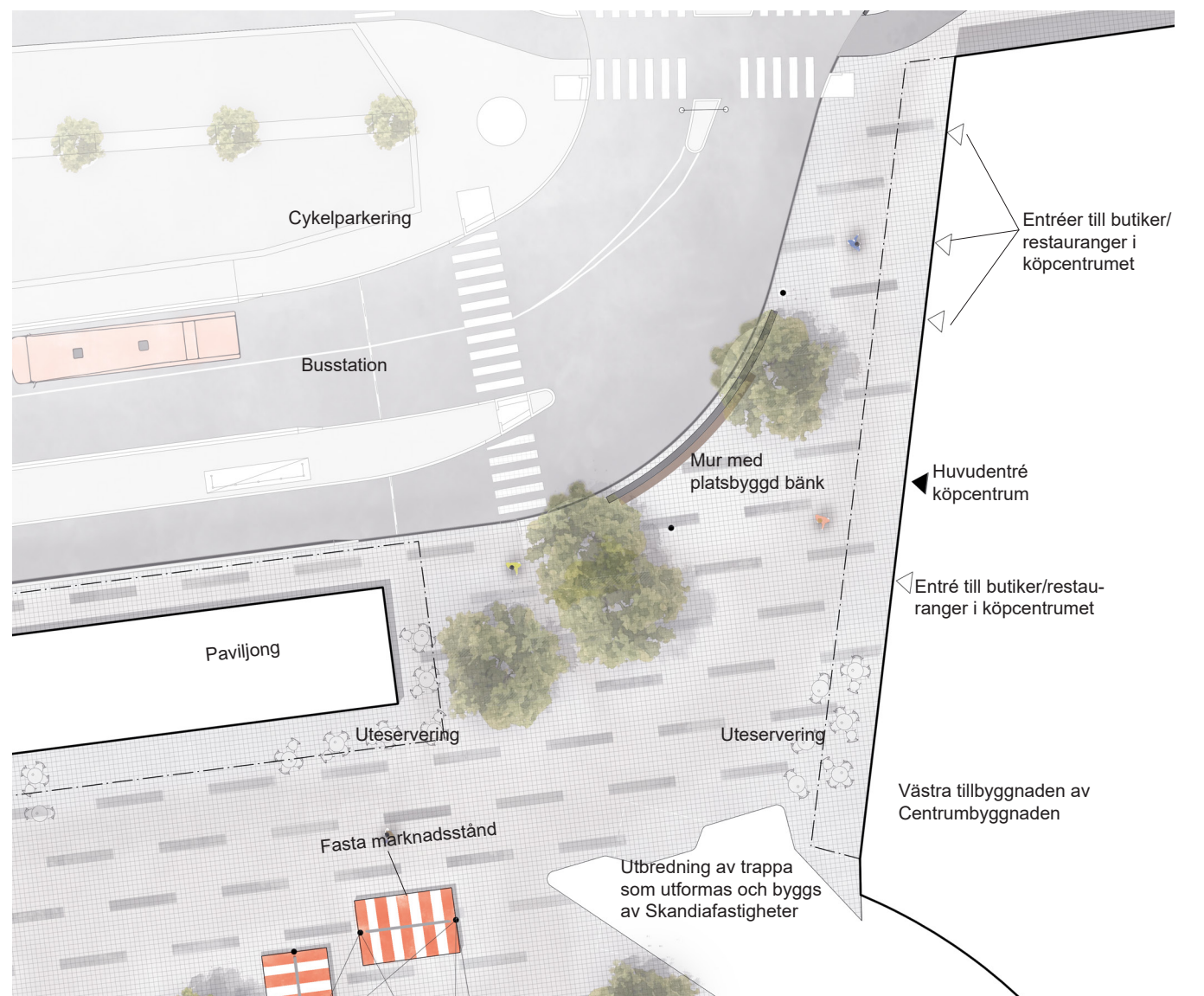

1. Rörelsetorget

Den nordöstra delen av torget gränsar mot Busstationen och tunnelbaneentrén från Centrumbyggnaden. Den öppna planlösningen ger plats för de intensiva gångflöden som periodvis förekommer här.

En längre stödmur längsmed väggkanten med integrerad platsbyggd bänk förtydligar och definierar rumsligheten mellan torget och köpcentrumet. Här placeras även nya träd som möter den större byggnadens fasad och bidrar till en trivsammare rumslighet.

En större trappa landar i den södra delen av denna torgdel. Den utformas och byggs av Skandiafastigheter. Linjen markerar dess yttre avgränsning mot torget.

Planutsnitt Rörelsetorget
Skala 1:400

*Perspektiv från Centrumbyggnadens
huvudentré ut mot torget*

2. Parktorget

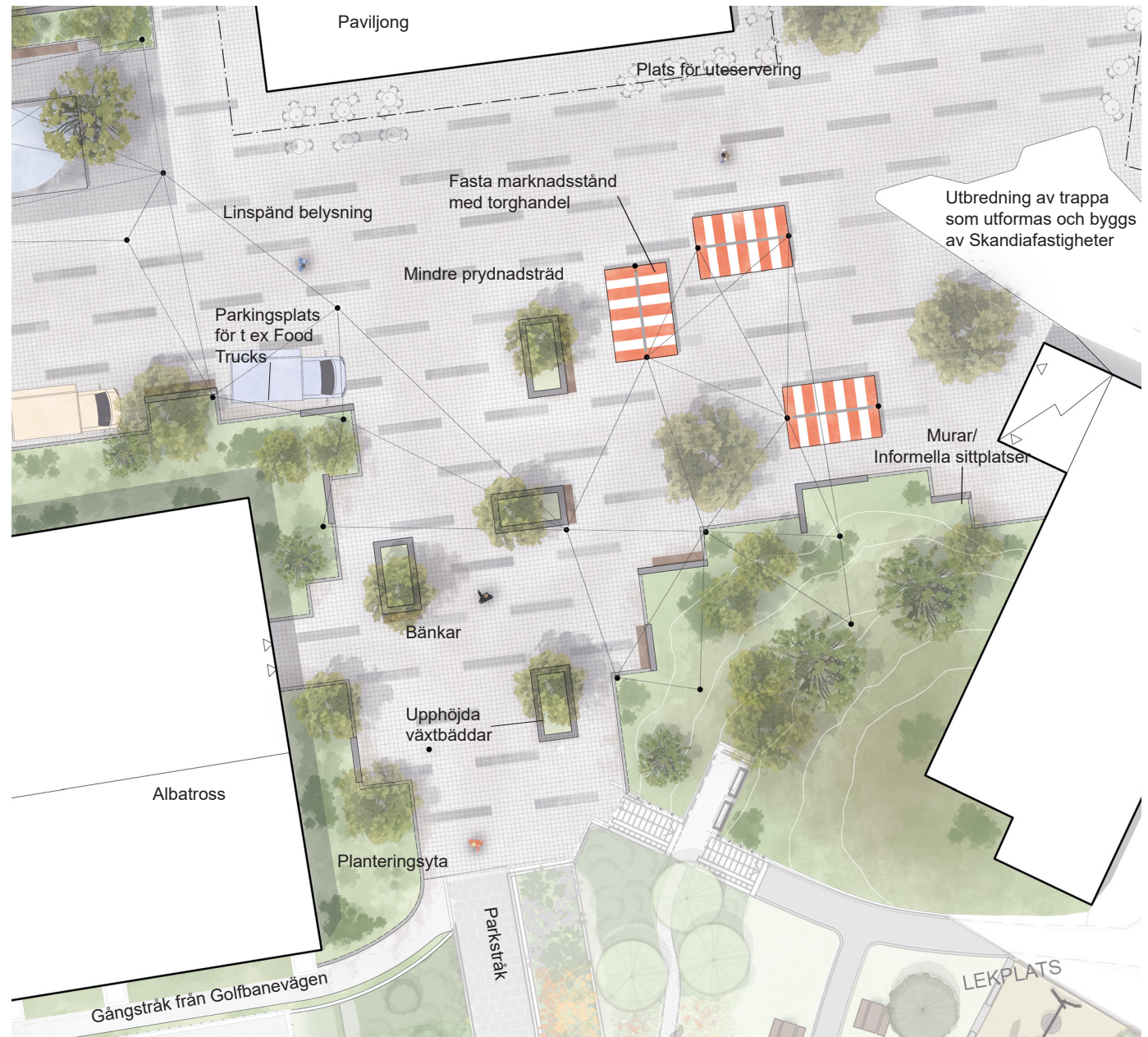
I mötet mellan torget och parken bildas Parktorget. Ordnade strukturer blandas med naturelement och bildar en mjuk övergång mellan torget och parken. Rumsligheten i Parktorget är intim med en linspänd belysning och får en grön karaktär av mindre prydnadsträd i upphöjda växtbäddar. Dessa omges av granitmurar som kan fungera som informella sittplatser. Traditionell möblering kompletterar dessa för att möta olika användargrupperns varierande behov.

I den norra delen av Parktorget finns anordningar för fasta marknadsstånd med markiser. Platser för tillfälliga försäljningsstånd som food trucks eller gelatovagnar finns framför JM's projekt Albatross.

Parkstråkets axel fortsätter över denna del av torget och möter den öst-västliga axeln framför Paviljongen. Dessa öppna siktlinjer ger en enkel orienterbarhet över torgytorna.

Den panncentral som ligger mot bostadshuset i den västra delen av planutsnittet kommer att rivas. En ny nätstation kommer att placeras här. Slänten från parken kommer då att kunna breda ut sig här och skapa en grön fond mot de fasaddelar som blottas när panncentralen försvinner. Även mot Albatross breder planteringar ut sig som mjukar upp mötet mot fastighetens höga sockel.

En smitväg mot från Parktorget till Golfbanevägen möjliggörs mellan Albatross och Condor. Ytan mellan fastigheterna är kvartersmark.

Planutsnitt Parktorget
Skala 1:400

*Perspektiv från Norra Torget
mot Parken*

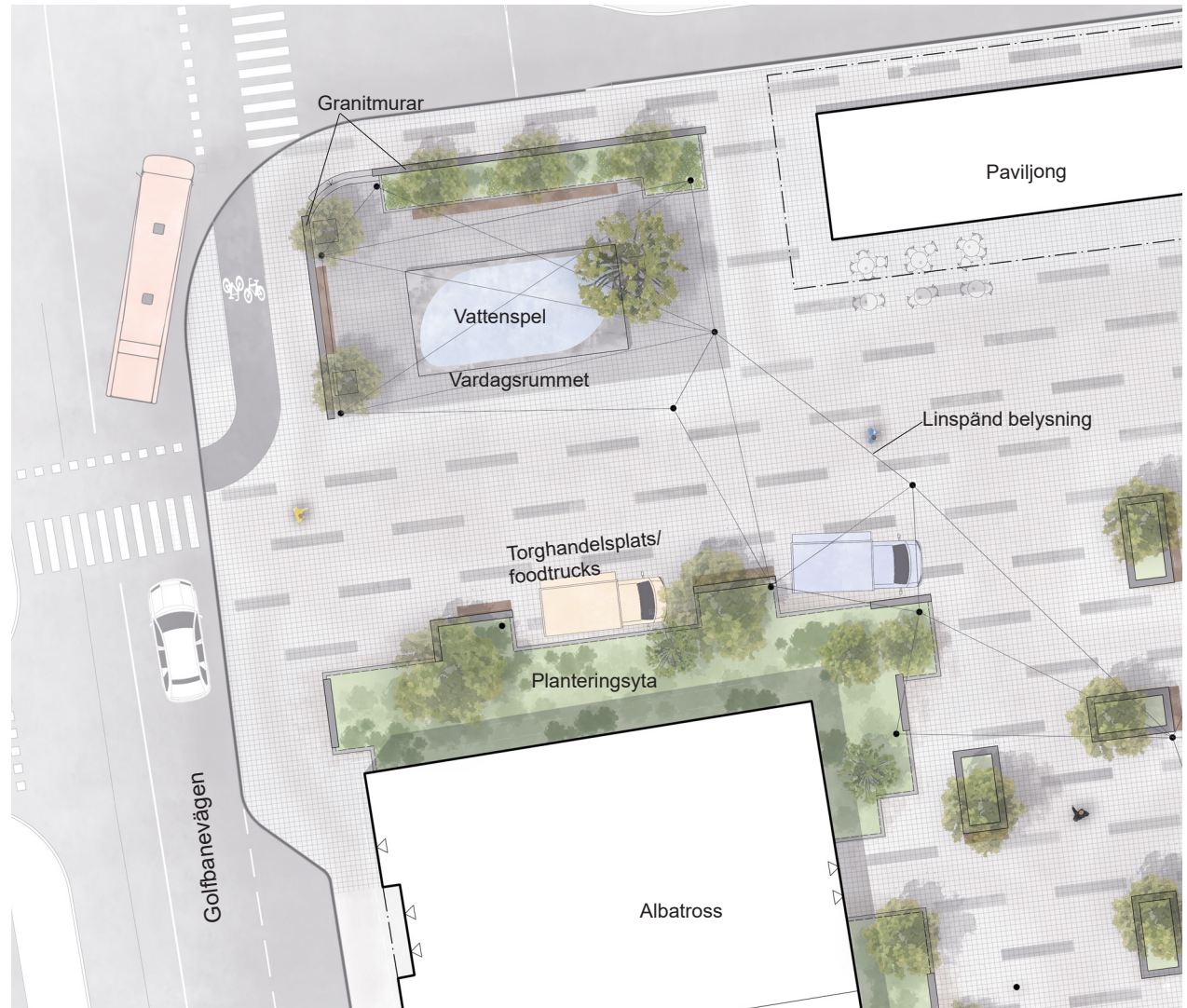
3. Vardagsrummet

I torgets nordvästra hörn gestaltas ett mer intimt rum, Vardagsrummet, som definierar Norra Torgets entré i väst. Med nya träd, sittmöblemang, linspänd belysning och vattenspel skapas en stabil målpunkt med en tydlig avgränsning och definition av torget. Vattenspelet skapar ett dynamiskt rum, där vattnet bidrar med både rörelse och reflektioner samt ljud som maskerar trafikbuller.

Granitmurarna som omger platsen bidrar till att rama in, möta höjdskillnader och skärma av rummet från den aktiva busstationen.

Markbeläggningen i vardagsrummet föreslås bestå av diabas, samma natursten som bildar mönstret på de övriga torgytorna. Den mörka stenen ger en tyngd åt platsen.

I söder, intill det planerade bostadshuset, Albatross, utformas en större vegetationsyta för att ge en mjukare inramning åt den solida fasaden. I mötet mellan torg och växtbädd placeras mindre murar som avskiljare. De fungerar även som mer informella sittplatser. I denna del ges även möjlighet för placeringar av temporära försäljningsstånd, som exempelvis foodtrucks, kaffe- eller gelatovagn etc.

Planutsnitt Vardagsrummet
Skala 1:400

*Perspektiv från Vardagsrummet in mot torget
på kvällstid*

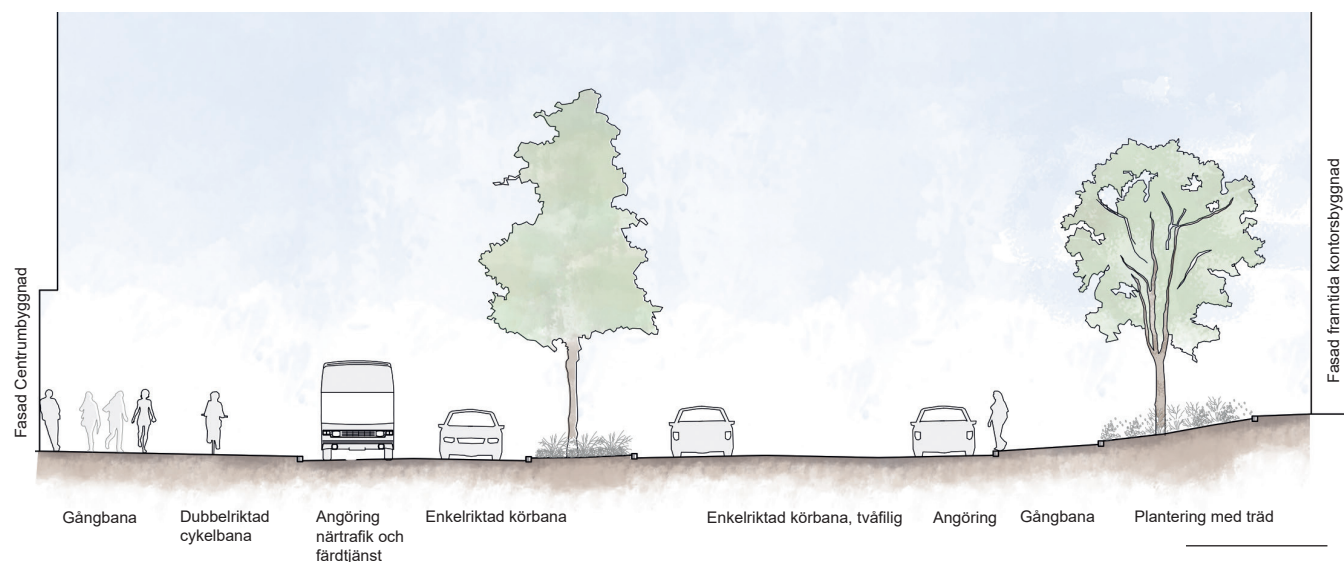

Gestaltningens förslag Mörbyleden

Omgestaltningen av Mörbyleden syftar till att skapa en mer trivsamt stadsmässig gata och öka tillgängligheten mellan Mörby centrum och områdena öster om E18. Utformningen bidrar till att gående och cyklister prioriteras. En tydlig uppdelning mellan de olika trafikslagen underlättar för samspel mellan dem vilket bidrar till ökad trafiksäkerhet.

Enligt detaljplanen kan gaturummet överbyggas. Skandia fastigheter planerar inte det och därmed kan skapas möjligheter att få in mer grönstruktur i form av träd. I refugen mellan körbanorna föreslås alléträd. Alléträdet tar ner skalan på platsen och möter centrumbyggnadens större volym. Trädet bidrar även till en mer stadsmässig och trivsamt karaktär.

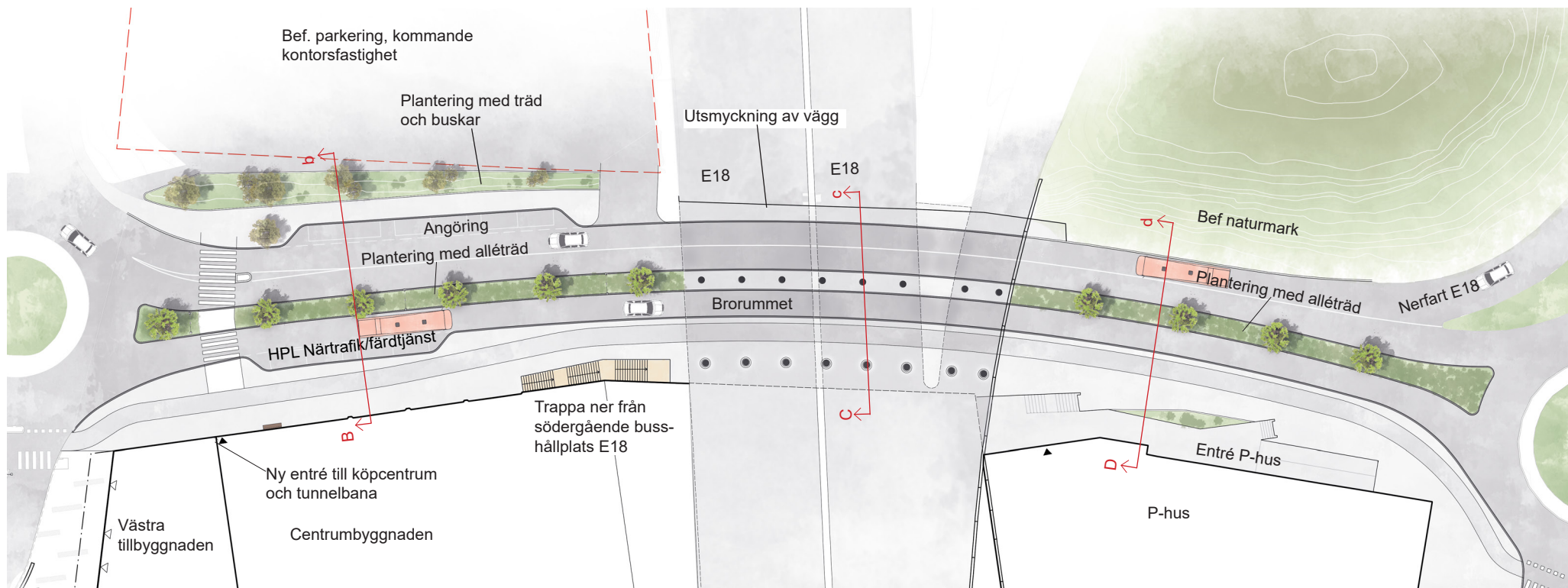
Brorummets kommer att rustas upp med en gestaltning för att öka känslan av trygghet och förbättra platsens upplevelsevärden dagtid så väl som vid mörkrets inbrott. Mot norra väggen i brorummets föreslås en större utsmyckning som skapar liv och identitet åt platsen. Förslaget bygger på att en bild monteras på den långa betongväggen. Fotot är från en av Danderyds stränder med några öar i horisontlinjen. Bilden av ett oändligt rum med en känsla av frihet förändrar upplevelsen av denna starkt begränsade rumslighet. Det är som en nutida landskapsmålning i en skala som talar till en kroppslig upplevelse av platsen. Horisonten placeras i ögonhöjd för att ge upplevelsen av en verklig utblick. Man kan låta himlen över gå till en ljus färg som taket som helhet kan målas i, vilket även skulle öka effekten av de olika insatserna i ljussättningen.

Sektion B-b, Mörbyleden västra delen
1:200

Förslag på utsmyckning som skapar liv åt brorummets

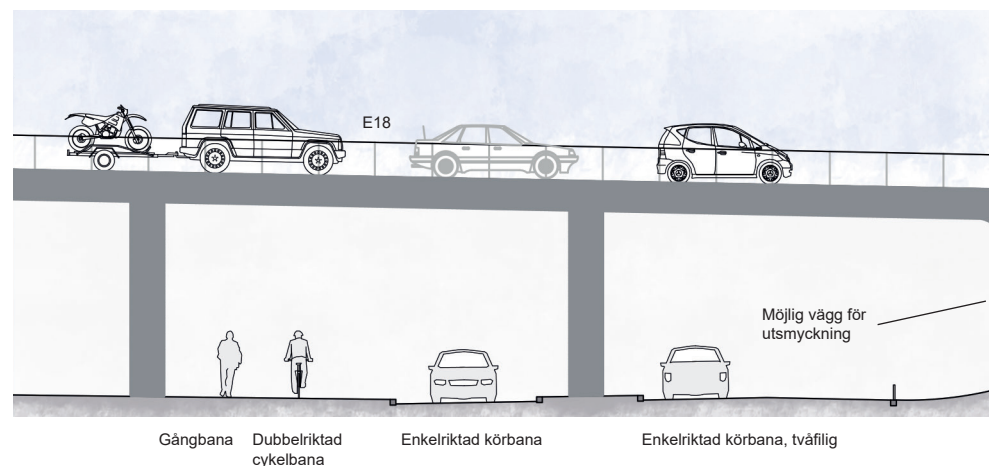
Illustrationsplan Mörbyleden
Skala 1:800

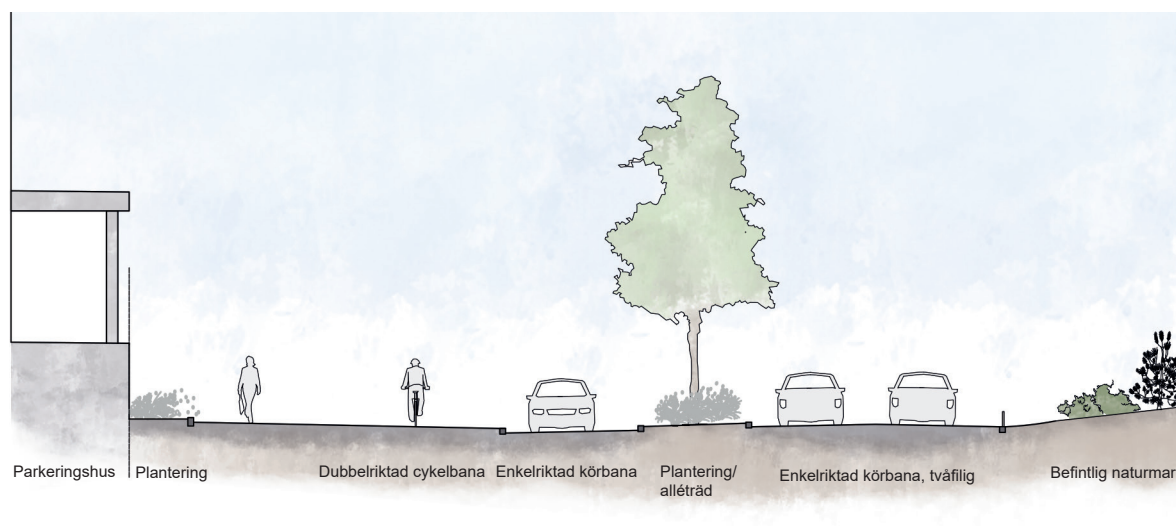

Den nya trappan som binder E18 till Mörbyleden formas på ett mer estetiskt tilltalande sätt och blir ett viktigt element i Mörbyledens platsskapande.

Belysningen är viktig på en plats som denna och kommer att bidra till att öka känslan av trygghet och spela en viktig roll för att framhäva befintliga värden samt att skapa nya.

*Sektion C-c, genom brorummet
1:200/A4*

*Sektion D-d, Mörbyleden i den östliga delen
1:200/A4*

Perspektiv, Mörbyleden från väst till öst

Belysning

Befintlig belysning

Befintlig vägbelysning i utredningsområdet kommer att rivas och anpassas till utformning liknande anslutande parti av Mörbyleden, se figur 2.

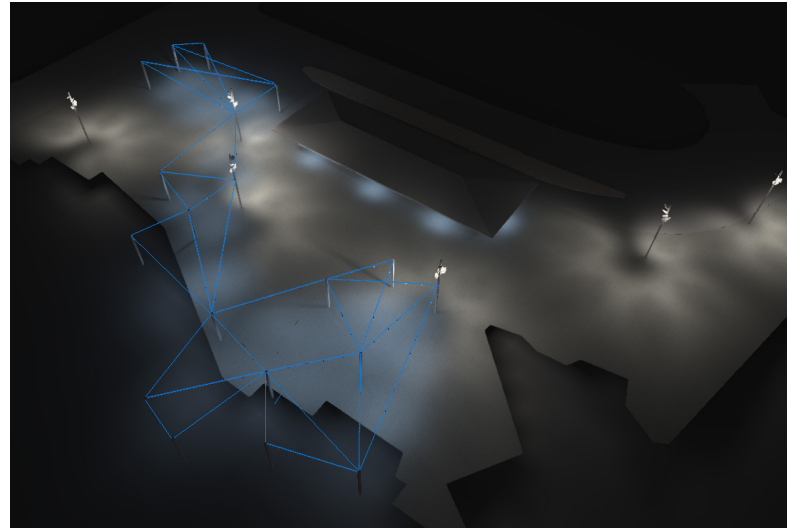
Förutsättningar krav

- Vägar och gators utformning (VGU)
- Svensk standard
- ELSÄK-FS 2008:1 – Elsäkerhetsverket
- EBR ska följas vid markarbeten

Belysningsförslag

För att gestalta belysningen på torg och park används ljus på olika nivåer. Platserna ska kännas trygga och bidra till att öka en social närvaro i området. Genom att använda strålkastare på stolpe över torgytorna ges ett jämnt allmänljus där det är mycket folk i rörelse. I parkområdet är det önskvärt med en belysning som främjar närvaro och ökar trygghetskänslan. Möjligheter finns till elmatning för torgytorna samt att ha uttag på utvalda stolpar för till exempel säsongsbetonad extra belysning.

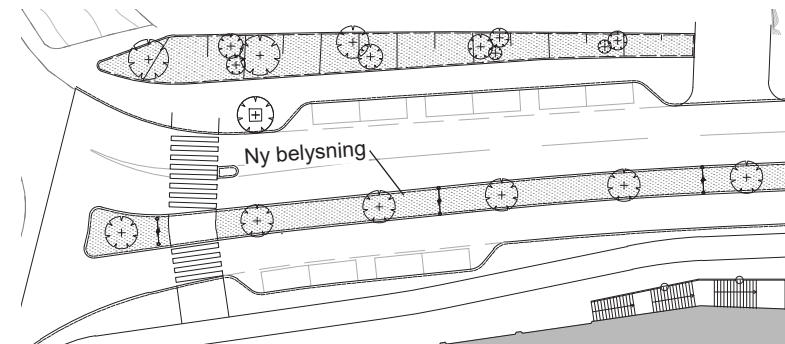
Med belysning runt brofundamenten och bakom utfalsade betongelement lyfts miljön i brorummets längs Mörbyleden så den inte bara är en tråkig passage.

Figur 1 Belysnings bild på linspändbelysning vid Norra Torget. Taget från beräkningsprogrammet dialux.

Figur 2 Befintlig belysning längs anslutande avsnitt av Mörbyleden.

Figur 3 Ny belysning längsmed Mörbyleden likt figur 2

Ny belysning

Norra Torget

Belysning av Norra Torget består av 5 st stolpar med 5 st spotlights på 10 meter höga stolpar över torget. Detta ger ett jämnt ljus på ytor där folk rör sig i stor utsträckning. Samtidigt ges en trevlig gestaltning av torget.

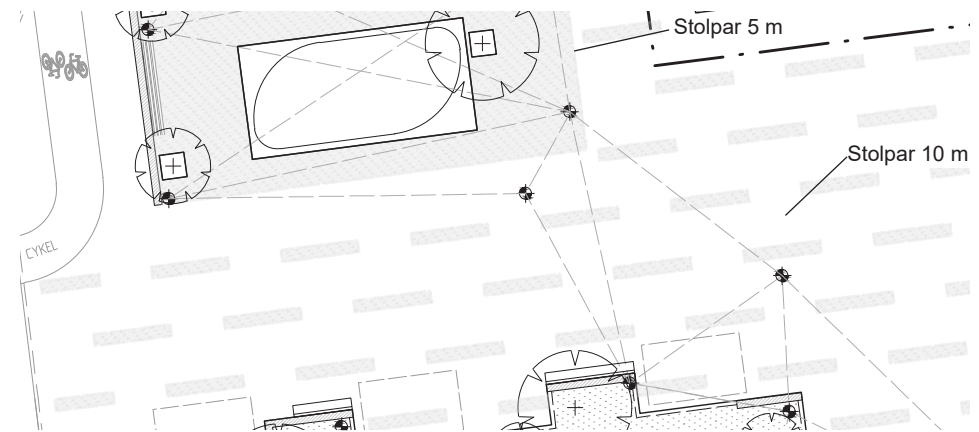
Figur 4 Högstolpar 10 m med spotlights.

Figur 5: Spotlights från Flux Lightning

Parktorget

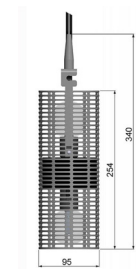
För att skapa en bra rumskänsla i mer intima delar av torget används linupphängda armaturer, en hängande punktbelysning och en linjär armatur, mot runda svarta stolpar på 5m. Den linjära armaturen ger ett allmänljus medan punktbelysningen används för att ge en intim känsla. Dessa kan regleras oberoende av varandra efter önskemål och punktbelysningen kan också färgjusteras.

Figur 6 Linspännen mellan 5 m höga stolpar och 3 st 10 metersstolpar

Figur 7 Linjär armatur på linspänne för allmänljus

Figur 8 Pendlade armaturer från flux ger punktbelysning med RGB-funktion

Mörbyleden- Brorummet

Armaturen enligt figur 9 monteras mot taket anpassat runt pelarna och lyser upp dem på ett jämnt sätt. Ljuset går även att justera färgmässigt med RGB.

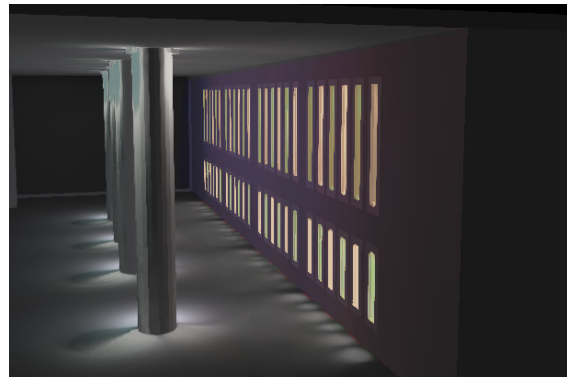

Figur 9 En armatur som sitter runt pelarna mot taket i tunneln ger en jämn ljusfördelning (RGB).

Belysning placeras innanför betongväggen på södra sidan för att belysa de karakteristiska gluggarna mot garaget. Armaturen kan färgjusteras (RGB). Se bild 11
Belysning för väg och utsmyckning på norra väggen ska uppfylla de krav som gäller för vägar. Se bild 12

Figur 10 Befintlig tunnel

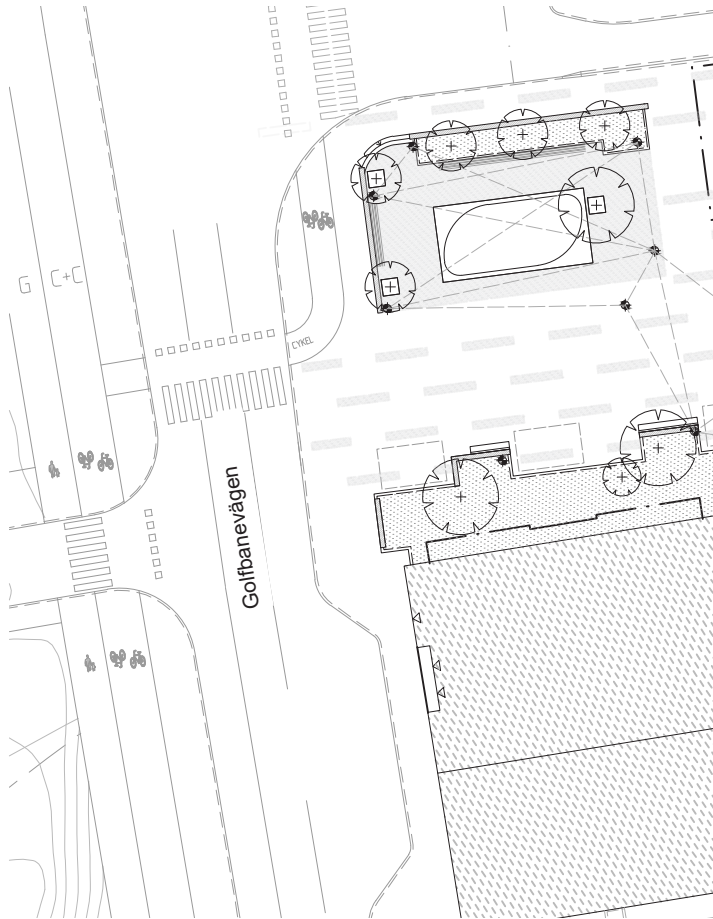
Figur 11 Effektbelysning i gluggarna mot garaget i brorummet

Figur 12 Belysning för vägbana utförs ej med RGB

Golfbanevägen

Belysningen förstärks vid övergångsställen genom byte av den befintliga belysningen så att den följer det som förekommer på övriga Mörbyleden, se figur 2. Stolppositioner behålls dock.

Figur 13 Övergångsställe som förstärks med belysning.

